

Indúlt BETSBÖL Szeredán 23. Május. 1787.

Az első, második, és utolsó JÓSEF' Birodalmából.

JÓSEF a' mi F. Monárkhánk egészséges állapotban lévően, minekelőtte még Kerfonésusi útját tovább kezdette volna folytatni, a' maga Birodalmának zenebonás szomszédjával határozódó széleit megtekintgette, maga rendeléseket tett, és jó karban hagyván, úgy kezdé további útját folytatni. — Mind eddig a' Politikusok (sőt most-is) olyan vélkedéssel valának, hogy a' Kerfonésusi út csak valamelly fel-fútt hójag; melly koránt sem olly nagy magában, mint az első tekintet mutatja, és máig sem akarják némelleyek hinni, hogy itten koronázás esnék, és hogy Európának színe azért gyűlt volna öszve; sőt némelleyek a' F. Monárkhát várják vala-is már vissza ezen útjából; de meg-tsalattatnak; mert két milliom n. f. küldetnek

ő Felsége után: már ezen hónapnak 6-dikán, két ízben, edgy milliom forint, tiszta arany-pénzben, 60 Draganyofok' örízete alatt meg-indúlt. — Minekelőtte Gallitziából ki-indúlt volna, a' Lembergi Ország Tábláján kívül még 2 Kerületbéli Táblák' felállitásáról (ezek között az edgyik *Tarnovban*, a' másik *Stanislovban* lészzen) tett rendelést. — Edgy Sz. *Pelteni* Káptalanbéli Pap a' maga Kanónikufságát le-tévén, a' F. Tsászár engedelmével mégyen Fejér-Rusliába a' *Jesuitákhoz*. — A' F. Monárkha kegyelmefen el-végezte, hogy azon pénz, melly esztendőn által a' tanuló ifjaktól a' tanításért fizettetik, azok között a' tanulók között, kik magokat mind betsületes magok viselelésekre, mind szorgalmatos tanulásokra nézve a' többtől meg-külömböztették, minden esztendőben Magyar Országban el-osztásék; még pedig következő móddal: 1) 380 lésznek ezen didaktális Stipendiummal élők, és 4 Klassisra osztanak; ú. m. Az első Klassisban lésznek 50-nen a' jobb tanulók között mindenik 100 forinttal. A' második Klassisban lésznek 100 Filósofusok 80 forinttal. A' 3-dik Klassisban 200-an 60 forinttal a' *Gymnásiumokból*, és a' 4-dik Klassisban 40-an 20 forinttal lésznek olytatén Normális Oskolabéli tanulók, kik a' német nyelvet ottan tanúlták-meg. — 2) Az olyan tanulók, kik (a' betegséget ki-rekesztvén) a' tanuló időt el-heverték, és a' próba napján ki-esnek azon Klassisból, mellyhez a' Stipendium vagyon ragasztva, el-vesztik a' fizetést-is. — 3) Ezen Stipendium minden vallásbéli izemély válogatás nélkül adatik azoknak, kik mind magok viseletekre, mind tanulásokra nézve meg-érdemlik. —

A' F. Ts. és Királyi rendelések ízerént a' Bétsi Dohány Directciónak a' parantsoltatik, hogy ennekutána

tánna a' Pestre és Bétsbe hordandó dohánynak nem tsak ki-szabott árra, hanem a' szekeresnek-is a' vivés' bére fizettefsék-meg. — Edgy más F. Rendelés szerént, a' Kalmároknak 20 holnapok rendeltettek-ki, hogy az alatt az idő alatt minden külső Országi portékájokat, mellyek most bizonyos házakban le-téve tartatnak, el-adják; mert I. Nov. 1788 dikban minden erre rendelt házak ki-üresítettnek, és tovább az idegen árulandó portéka nem szenvedtetik a' F. Ts. és Ki. Birodalomban. — Minthogy a' munkás soha jobban a' maga munkájának szorgalmatos folytatására felnem indíttathatik, mint mikor ő azt, a' miért fáradott, szabadon árúlhattya 's pénzé teheti; tehát a' F. Monárkha minden munkás Polgároknak a' magok bok szabad el-kortsmárolását, akár hól termett légyen az, meg-engedte; úgy mindazáltal, hogy a' magok házakból semmi módon Kortsma, vagy vendég-fogadó házat tsinálni meg-ne próbálják, hanem azt az útfzán árúlják. Ha valakiknek a' Földes Urasággal ez eránt meg-edgyezni tetszik, hogy a' régi szokásban és állapotban maradjon, a' szabad akaratokban áll. Azok pedig, kiknek magoknak szöllőjek nintsen, tsak az Urbárium szerént ki-nevezett módon árúlhatnak. A' Földes-Uraságnak pedig egész esztendőn által kortsmárolni kegyelmesen meg-engedtetik. Budán, 4. Apr. 1787. — Eddig a' F. Udvari Kommissióban vólt Protokolista *Schvájdl József*, Somboron a' F. K. Kamara Adminisztrációján Aktuáriusá tétetett. — F. Urunknak a' múlt hónapnak 9-dikén költ rendelése szerént ennekutánna a' Magyar Országban termett 'Sirnak és vajnak, a' F. Ts. és Királyi akármely Tartományokba lejendő ki-viteléért, már tovább nem edgy forint 30 kr. fizetnek másájától, hanem tsak 45 krajtzárt. — Konsulunk van Marokkóban! Amá

meg-hólt Doktor *Stáindl* Úrnak eddig a' napkeleti nyelvek Oskolájában volt fia 1000 n. f. fizetéssel Marokkóba küldetik, F. Ts. és Királyi kereskedésbéli gondvifelőnek (Konsúlnak.) — Az Oláhok megint zenebonáskodnak Erdélyben: a' múlt hónapban Kozma Fő Szólga bíró Urat II-edgyed magával meg-ölék. Midőn ezen Úrra 40-en reá mentenek vala, éppen a' tseléd házban a' kandalló mellett dohányozva találák; midőn látná, hogy ég a' szomfzéd *Ukálégon* galléra, el-dobja pipáját, és a' 40 oláh közzül el-fzalad; de nem meszfe; mert ezek két gyilkos lövést botsátván utánna, el-ejték, és mindenit fel-prédálák. — Erdélyben Enyeden a' tizta-búzának vékája 6 márjás; a' török-búzának 25 garas. — Gróf *Bethlen Lajos* meg-hala Erdélyben. — T. T. GYÖNGYÖSI Úr még-él; de nyavalyáinak talám örökös súllyát fogja viselni. — Gróf *Teleki Károly* Úr hívataltát letévén, következett helyébe B. *Bánfi Farkas* Úr ő Excellenciája. — Edgy Enyedi Kollégyiombéli gyóts-inges (elő-hasú Humanissimus) szegény legény kávé italhoz kezdett vala; de minekutánna ezt a' többi Deákok meg tudták vólna, az égetett és meg-tört kávéja közzé pipa-kormot elegyítvén, a' meg-főzött kávé ital közt ezen szokra fakada: tsak az Uraknak való a' kávé, keferű az a' szegény legénynek. Humanissime! 25 garas a' Kukuritzának vékája — tsak a' der, die, dasz után — bizzuk másokra a' kávét — mert több hasznát veszszük ezután ennek, mint a' kávénak. — Erdélyben a' drágaság, a' megint elevenedni kezdett zenebona, a' nyavallya, és a' nagy férjfiaknak halálok, az időnek mostohasága nem kis érzékenységet okoz a' hazafiakban. — Ennek a' hónapnak 6-dikán Báró Hajnatskői *Vétsey Farkas* Úr a' Tiszán innen lévő Törvény-széknek Présesse meg-halálozott. —

A' F. Udvari edgyesült Magyar Kancellária második Vice-Kancelláriusja R. Sz. B. Gróf TELEKI SÁMUEL Úr ö Excellentiája a' múlt Pénteken estvére szerentséfen Bétsbe meg-érkezvén, a' múlt hétfön, ú. m. 21-dikben a' maga F. Királyához, Hazájához, és hivataljához tartozó magával született hívséget hitével petsételé-meg; melly alkalmatofsággal a' Fő-Kancellárius Úr ö Excelleetziája az egész fő Tanátsi-rend előtt igen hathatos beszédet tartá.

A' F. Ts. és Királyi Határ-széleken túl.

Lengyel Országból írják, hogy a' Muszka Tsáfszárné a' Lengyel Király' úti-társaságával Gróf Potockit, amaz Ukrániai szép jószágában *Daltzynban* meg-látogatta légyen. Ezen Grófnak Ukrániában lévő jószága hofzfaságára nézve 30, szélefségére nézve 20 mértföldeket foglal magában; mellynek jövedelme 15 milliom lengyel forintokra mégyen. Ezen Gróf, a' múlt ország gyűlésekor 24 ágyúkat ígért vala a' Lengyel Közönséges-társaságnak, mellyeket már meg-is adott, és a' napokban illyen homlók-írással érkezének-meg Varsoviába: *Civis obtulit Patriae*, edgy Hazafi ajándékozta Hazájának. — A' Muszka Tsáfszárné a' maga hatalma alatt lévő Lengyeleknek edgy milliom Rubelt el-engedett; azonkivül a' Kioóban meg-jelent Lengyel Mánásokhoz rendkivül való szívefségét mutatta. Gyakran ezekkel (Pikétet jádzott) Kártyázott, még pedig minden játékot 1000 rubelben, és ha nyert, senkinek pénzét el-nem vette, hanem azt viszfa ajándékozta: ha pedig mások nyertek tőlle, leg-ottan minden nyerést a' fellyebb írt summa szerént ki-fizete, úgy, hogy némelly Lengyel Urak, kik már alig érik vala tzérnával a' Kiovi költséget, fokban még-kíntset-is vittének haza. — A'

Párisi Udvarnak, a' Muzzka Udvarhoz, a' mostani Törökök' környül-állásaiban, tett felelete és prokátorsága igen nagy békételességet okozott az egész Muzzka Birodalomban; és még bizonyoson nem tudatik, ha vallyon a' Tsászárné a' maga tzélját tökéletességre víheti-e, vagy nem? Ha arra akarja vinni, és a' F. Ts. és Királyi Udvertől segítettetni fog; úgy az Európai közönséges háború el-kerülhetetlen. Befzéllenek ugyan edgy minden órán esendő, és egész Európát egyenlő mértékre venni kívánó nagy változásról, melly még ezen vége felé siető századot vérrel festheti-bé; mindazonáltal ezen vélekedések a' Politikusoknak még nem tántorodhatatlan lábon áll. Minde-nütt készülnek a' tsatára; de kivált a' tenger partyain heverő hadi-hajókat rend-kivül való szorgalmatossággal készítik, hogy a' fel zavaradott vízben ki ki hatalat foghasson magának. A' Péter tiszta és tsendes időben hánykodó hajótskájáról-is (a' német 'Surnálok) azt írják, hogy ezen tengeri haláfszatból ki-maradni tellyességgel nem akarván, már előre készíti a' Matrófszokat, (hajót evező) sőt a' mostani Belgiumban támadott belső zenebonát-is — igen tudják: honnan futta a' szél. — Mit tsinál a' Spanyol Király? Ő Felsége a' múlt hónapban edgy szörnyű nagy vadászatot tartván, mellyben még a' 2 Királyi Kisafszonyok-is meg-jelenének, az út nélkül lévő erdő-kön, a' vad-matskákat edgy más után 3 napig üldöztek. — Az Ánglus halgat; minden hadi-ereje talpon: fzedi a' hajófokat, és ottan ottan az erszénybe tekintvén, sohajtáfok között várja a' mostani környül-állásoknak el-dölését. — A' Hollandus máig-is edgy-mással veszekszik és alszik: az az: nem láttya az eleibe kótázott lengyel nótát, mellyet rövid nap alatt bizonyoson el-járandó. — A' Pruszszus Király most

tartja a' Táborok fzerént öszve gyűlt hadi-nép próbá-
ját, és abban munkalodik, hogy egész Birodalmában
meg-tsak a' leg-kifsebb gyermek-is szerefse. — Midőn
azon szörnyű fokaságú fegyveres nép el-széled, melly
most a' Muszka, Török, és Pruszszus földön Tábor-
ban fekszik; akkor hiszem, hogy békefség van, ezt
írja edgy fél-szemű Politikus. — A' Sicilliai Király
tökélesesen meg-akar állani a' mellett, hogy minden
Püspököket és Abbáfokat maga tészzen, és a' Pápának
mindenestől 20000 Skudit rendelt-ki esztendőre,
mellyből 6000 a' mostani Nunciúsé; ki-tsak úgy
szemléltetik az Udvarnál, mint akár mellyik világi kö-
vet, és semmi hatalma tovább nintsen. —

Mennyünk vissza még a' Házába. Erdélyben
Hunyad Vármegyének a' fekete Keres mellett fekvő
Pleshutza nevű falújában (a' mint a' fellyebb írt ta-
dósítás hibázott) nem fő Szolgabíró Kozma Ferentz
Úr öleték-meg az oláhoktól. Máramarosból-is a' hal-
latik, hogy a' *Hora* nevében meg-indúlt légyen edgy
gonofz ámitó, és lármákat okoz; de ezeknek az utól-
só tévelygés fokkal keservefsébb fog-lenni az elsőnél;
mert már a' főbb hatalom alól Bétsből parantsolat
ment, hogy a' közelebb fekvő Regementekből 1200
fegyveres legény induljon a' Hunyad Vármegyei Akasz-
tófa tövén termett gombák után; és a' kik ezek köz-
zül önként meg-térnek, gonofztévő pajtáfsaikat fel-
adják, azoknak kegyelem ígértetik; kiket pedig
közüllök el foghatnak, azokkal a' maga ereje fzerént
fog-bánni az igazság. Mondják, hogy jutalom-is té-
tetett ezeknek fejekre. — Pofonyból azt írják, hogy
a' napokban három Orást tettenek vala áristomba azért,
hogy a' 'Sidó gyermekeket inasnak magok mellé bé-
fogadni nem akarják vala. Már szinte telik ez a' fél-
esztendő-is; azért a' izokás fzerént, a' Magyar Hí-
mondó

mondó írója megint változik. — Pest Vármegyében *Báád* nevű helységben edgy igen gazdag Plébánus Urat arra kér 2 Gavallér képibe öltözött 'Sidó, hogy edgy nagy (ferslag) szekrényeknek, mellyben drága portékák vólnának, a' bátorságnak okáért adna szálást. Ezt a' jó lelkű Pap szívesen tselekedvén, bevizik hozzá a' szekrént. Midön már a' szekrény ott vólna, és a' Pap semmi Trojai tsalárdságot nem vélne, edgy kis kutyátskája szüntelen a' szekrény mellett szagolván és ugatván, azt találja a' Pap' gondvifelője mondani: Uram! ebben a' szekrényben valamit érez ez a' kutya; nosza nyífsuk-ki, és nézzük meg, mi van benne? A' Pap semmiképpen rá nem akarván állani, a' Gondvifelő a' falusi Bírónak és esküdteknek jelenlétekben felnyítja a' szekrént, 's hát edgy 'Sidó, mindenféle zárt nyitó eszközökkel benne találtatik, ki több társaival Templomot verni akart. Ezen Sidó kénteleníttervén a' többit-is elárúlni, kik éjjel 11 órakor kívánnak vala a' Templomra rontani, az előre tett rendelés által mind el-fogattak a' 'Sidók, és Pestre vitétek. — Györből: S* I* meghalálozott, és azolta már a' Kréditorai nem rettegnek: nem járja már minden nap rendre őket. Ennek jegyzései között a' találatott, hogy egész életében 27 máfa dohányt pipázott-fel. — Enyedhez nem meszfe edgy Uri temetés történnén, edgy valaki (azt írják) olyan prédikátziót mondott, hogy ha beszédének magva a' Bétsi rostába kerülne, pálinkának való fe lenne belölle, nem hogy lelki kenyér. Mi magunk nem rostálunk ugyan; de ha a' gabona rostástól kezünkhöz jön, ki-szellőztettyük a' Publikum előtt.